

Valmieras pilsētas bibliotēka

Par Valmieras pilsētas bibliotēkas dibināšanas gadu ir visai pretrunīgas liecības. Dzejnieks Kārlis Eliass atmiņās par saviem skolas gadiem Valmieras Tirdzniecības skolā (no 1911. līdz 1916. gadam) raksta:

“Taisnība jau bija, ka es skolas gados daudz lasīju. Skolas vadības izdotois galvojums man deva iespēju klūt tā sauktās “Tējnīcas bibliotēkas” lasītājam. Tur bija grāmatas lielā izvēlē latviešu un krievu valodā.

“Tējnīcas bibliotēka” tolaik atradās diezgan populārās “Kroņa tējnīcas” pāris istabās. Tur aizvien bija kluss, it īpaši pievakarēs, kad pulcējās grāmatu ņēmēji. Galvenā kārtā tie bija Valmieras skolotāju semināra nākošie skolotāji, kas lasīja jau abās valodās. Bibliotekārs bija Valmieras elementārskolas vadītājs Pakalniņš, kas mūžu beidzis Latvijas valsts laikā kā pareizticīgo garīdznieks. Pakalniņš sēdēja bibliotēkas istabas durvju ailē. Uz papīra rakstījām vēlamās grāmatas nosaukumu un savu vārdu.

Šīs lapiņas paņēma Pakalniņa meita, diezgan švītīga skaistule, kas dažkārt pakojetēja ar vecākiem semināristiem. Mana gada gājuma zēni viņai bijām “tukša vieta” taī “Kroņa tējnīcas” resp. bibliotēkas izplatījumā. Bet te jau skaidri parādījās dzīves realitāte.

Sameklētās grāmatas viņa nolika tēvam priekšā uz galda. Semināristu ņemtās grāmatas Pakalniņu nemaz neinteresēja, mierīgi savā lapā atzīmējis, tās atdeva pieprasītājam. Cita lieta ar mums jaunāko klašu zēniem. Paskatījies grāmatas virsrakstā, Pakalniņš tādu “vīru” nopētīja no galvas līdz kājām un bieži vien grāmatu nolika sānis, pateikdamis īsi: -Pieprasi citu grāmatu. Var jau būt, ka bijām pieprasījuši grāmatu par lietām, kas mūsu gados vēl nav jāzin. Mierīgi meklējām citu.”¹

Citā atmiņu tēlojumā “Par veco Valmieru” Kārlis Eliass norāda: “...tā sauktajā “Kroņa tējnīcā” Velēna namā...”²

1902. g. būvētais tirgotāja J.Velēna nams atradās Rīgas un Ziloņu ielas krustojumā, Rīgas ielā 26. Šajā namā pirms 1919.gada arī atrodas pilsētas bibliotēka. Pagaidām nav zināms tās dibinātājs un precīzs dibināšanas gads.

1921.g. oktobrī bibliotēkas pārzinis A.Volfs ziņojumā Kultūras fonda domei raksta:

“...Valmieras pilsētas bibliotēkas grāmatu krājums kopš 1913. gada nav papildināts,...”³

1920. gadā Valmieras pilsētas valde, atsaucoties uz izglītības ministrijas rīkojumu, sniedz ziņas izglītības ministrijas vispārējam departamentam; tajā minēts, ka Valmieras pilsētas bibliotēka, kura ir pilsētas īpašums un atrodas pilsētas domes izglītības komisijas atbildīgajā vadībā, pastāv no 1918. gada maija mēneša.⁴

¹ Eliāss Kārlis. “Šis un tas par sevi un arī citiem”.

² Eliāss Kārlis. Par veco Valmieru. // Liesma. – 1989. – 9.sept. – 2.lpp.

³ Latvijas Valsts Vēstures arhīvs, 1632. fonds, 3. apr., 720.lieta, 4.lp.

⁴ LVVA, 1632. fonds, 3.apr., 720.lieta, 1.lp.

Kad 1918. gada decembrī Sarkanā armija ieņem Valmieru, kā noteicošā vara sāk darboties Komunistu Izpildu Komiteja. Pilsētas (Vecpuišu) parka telpas tiek rezervētas karaspēkam, kas tomēr tur netiek iekārtots, un 1919. gada februārī Valmieras Aprīņķa Strādnieku Padomes Izglītības nodaļa sāk parka zālē ierikot Tautas bibliotēku un pārējās telpās publisku lasītavu.⁵

Valmieras aprīņķa Strādnieku un Zemnieku Padomes “Biletenā” lasāms paziņojums, ka “ar pirmdienu, t.i., 10.martu vietējās pilsētas parkā sāks darboties Valmieras aprīņķa Izglītības nodaļas bibliotēka – lasītava. Lasīšanai, kā uz vietas, tā arī uz māju, grāmatas tiks izsniegtas darbdienās no plkst. 1-3 pēc pusdienas. No sākuma lasītājiem būs pieejamas tikai bij. pilsētas bibliotēkas grāmatas, t.i., pilnā apmērā nemot, vairāk kā 4000 krievu un latviešu grāmatu, kurām ar laiku tiks pievienots pārējais, apm. 5000 sēj. lielais vācu, franču, krievu un citu grāmatu krājums.

Turpat no 24. februāra ik dienas no plkst. 11-7 vakarā ir atvērts un katram par brīvu pieejams avīžu lasāmais galds ar visiem Valmierā pienākošiem Latvijas un Krievijas lielajiem laikrakstiem.”⁶

Jaunatvērtās bibliotēkas grāmatu fonds veidots uz bijušās pilsētas bibliotēkas grāmatu fonda bāzes, tam pievienojot nacionālizēto literatūru. Šāds fonda veidošanas paņēmiens arī nosaka tā saturu – tā ir literatūra pārsvarā vācu u.c. svešvalodās. Vēlāk , 20-tajos gados, saskaņā ar 1921.g. 7.jūn. likumu par kara laikā savākto mantu pieteikšanu, Valmieras bibliotēka atdod atpakaļ bijušajiem īpašniekiem baroniem Klotam, Cenmernam, Hedvigai Dannberg u.c. Mujānu muižas iemītniekiem, Sveiciema muižas īpašniekam fon Fegezakam, Gaujenes muižas baronam V.Vulfam, M.Martenam no Kauguru pag.”Vanagiem” u.c. privātpersonām piederējušās grāmatas.

1919. gadu kā Valmieras pilsētas bibliotēkas dibināšanas gadu, pamatā acīmredzot nemot faktu par Valmieras aprīņķa Izglītības nodaļas bibliotēkas – lasītavas atvēršanu pilsētas parka paviljonā 1919. g. martā, Valsts Statistikas Pārvaldei pārskatā par bibliotēkas darbību pirmoreiz uzrāda bibliotēkas pārzinis Bernards Breicis 1924. gadā. Turpmāk šis kā dibināšanas gads tiek uzrādīts arī 30-to gadu atskaitēs, un, domājams, no šiem ziņojumiem arī tiek iekļauts Latviešu konversācijas vārdnīcā un grāmatā “Latvijas republika desmit pastāvēšanas gados”.⁷

Latvijas valsts vēstures arhīvā ziņu, kas apstiprinātu 1919. gadu kā Valmieras pilsētas bibliotēkas dibināšanas gadu, nav.

⁵ Valmieras pilsētas valdes protokolu grāmata.

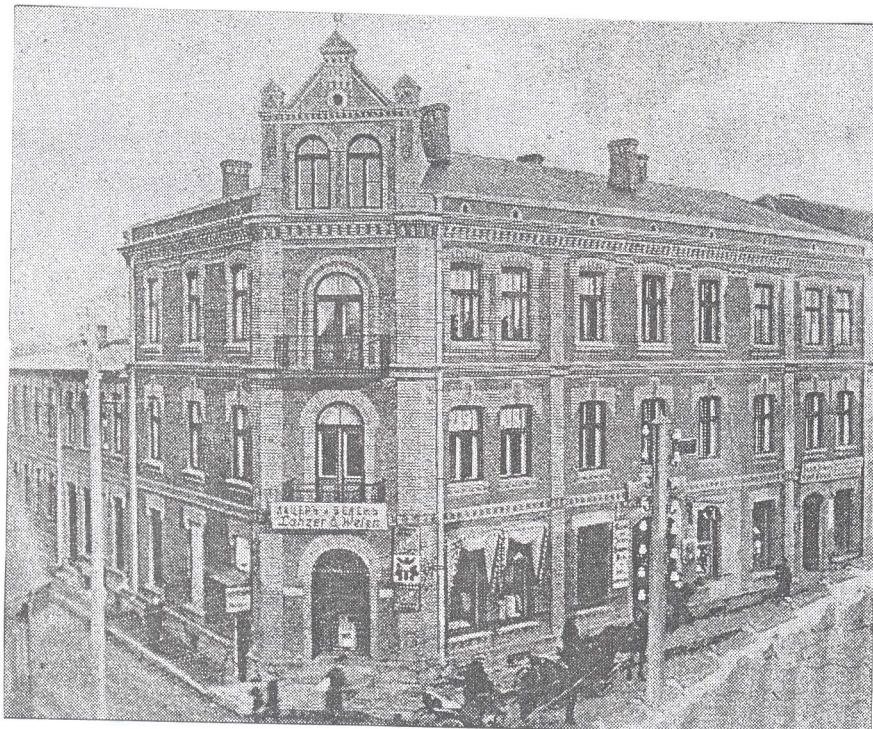
⁶ Valmieras aprīņķa Strādnieku un Zemnieku padomes biļetens, 1919, 4. marts, Nr.9.

⁷ Latvijas Republika desmit pastāvēšanas gados. – R., 1928. – 683.lpp.

Valmieras pilsētas parka paviljons
ap 1916. gadu

Pēc padomju iekārtas likvidēšanas Latvijā Valmieras pilsētas bibliotēka atjauno savu darbību 1920.g. 24. februārī, kad tā, atdalīta no komunistu nodibinātās “tautas bibliotēkas”, ievietojas savās agrākās telpās Valmierā, Rīgas ielā 26., šīs telpas ar toreiz ļoti niecīgiem pilsētas pašvaldības līdzekļiem iepriekš remontējot un ierīkojot pēc bibliotēkas prasībām. Divus mēnešus pēc bibliotēkas atklāšanas tika atvērta arī lasītava, kurai pilsētas valde atlāva līdzekļus iznākošo latviešu laikrakstu un žurnālu abonēšanai. Lasītava publikai pieejama ik dienas no 14.00 - 19.00 un, spriežot pēc apmeklētāju skaita (līdz 100 personu dienā), tā ir guvusi sabiedrības piekrišanu.¹⁴

Nams Valmierā, Rīgas ielā 26,
kura II stāvā atradās Valmieras pilsētas bibliotēka

1920.gada vasarā tiek sastādīts visu bibliotēkai piederošo grāmatu inventāra saraksts, uzņemot tanī pāri par 4200 sējumiem. Grāmatas klasificētas un sakārtotas pēc decimālās (M.Dewey) klasifikācijas, izgatavoti grāmatu rādītāji. Bibliotēkā ir hronoloģiskais, alfabētiskais (kartiņas) un sistemātiskais katalogs, pēdējais rakstīts, vienā eksemplārā.

¹⁴ LVVA, 1632 f., 3.apr., 720.lieta, 4.lp.

Valmieras pilsētas bibliotēkas lasītava
Valmierā, Rīgas ielā 26 (J.Velēna mājā)

1921.gadā bibliotēkas - lasītavas uzturēšana Valmieras pilsētas pašvaldībai izmaksā līdz 58 000 rbl. gadā (alga bibliotekāram 36 000 rbl., apgaismosana , apkurināšana un apkalpošana 18 000 rbl., laikrakstu un žurnālu abonements 4000 rbl. - 1921.g. lasītava saņem 14 dažādu nosaukumu avīzes un žurnālus).

1922.g. bibliotēka iegūst tiesības saņemt bezmaksas lietošanā Izglītības kooperatīva “Kultūras Balss” ceļojošās bibliotēkas kā balvu par Valmieras bibliotēkas izpārdotām 300 loterijas biletēm.

1924.g. jūnijā bibliotēka papildināta ar Kultūras fonda piešķirto bibliotēku - 547 grāmatām par Ls 610,37.¹⁵

20. - 30. gadu skaitliskie rādītāji :

Grāmatu skaits un sadalījums pa valodām:

Gads	Grāmatu skaits	Latviešu val.	Svešvalodās
1925.	12147	2921	9226
1930.	15090	4985	10105
1935.	17811	7964	9847

Lasītāju skaits abonementā:

Gads	Lasītāju skaits	Izsniegto sēj. skaits
1925.	381	19785
1930.	830	39830
1934.	1223	45610

Jaunu grāmatu iegādei un žurnālu abonēšanai izdotās summas :

Gads	Grāmatu iegādei	Žurnālu un avīžu abonēšanai	Grāmatu iesiešanai
1922.	20	240	
1925.	749	670	332
1931.	998	463	849
1933.	1087	386	1105
1934.	676	352	647

¹⁵ LVVA, 1632 f., 3.apr., 720.lieta, 10.lp.

Valmieras pilsētas bibliotēkas - lasītavas iekšskats : ap 1927.g.
Bibliotēkas pārzinis Kārlis Zamariters
un palīdze Nadježda Kirpis

Ar 1927.g. 1.janvāri Valmieras pilsētas bibliotēka pilsētas iedzīvotājiem tiek pārvērsta par **brīvbibliotēku**.¹⁶

Laucinieki maksā agrākos 10 - 20 santīmus mēnesī.

Lasītāju skaits strauji aug. Stipri sajūtams plašāku telpu trūkums.

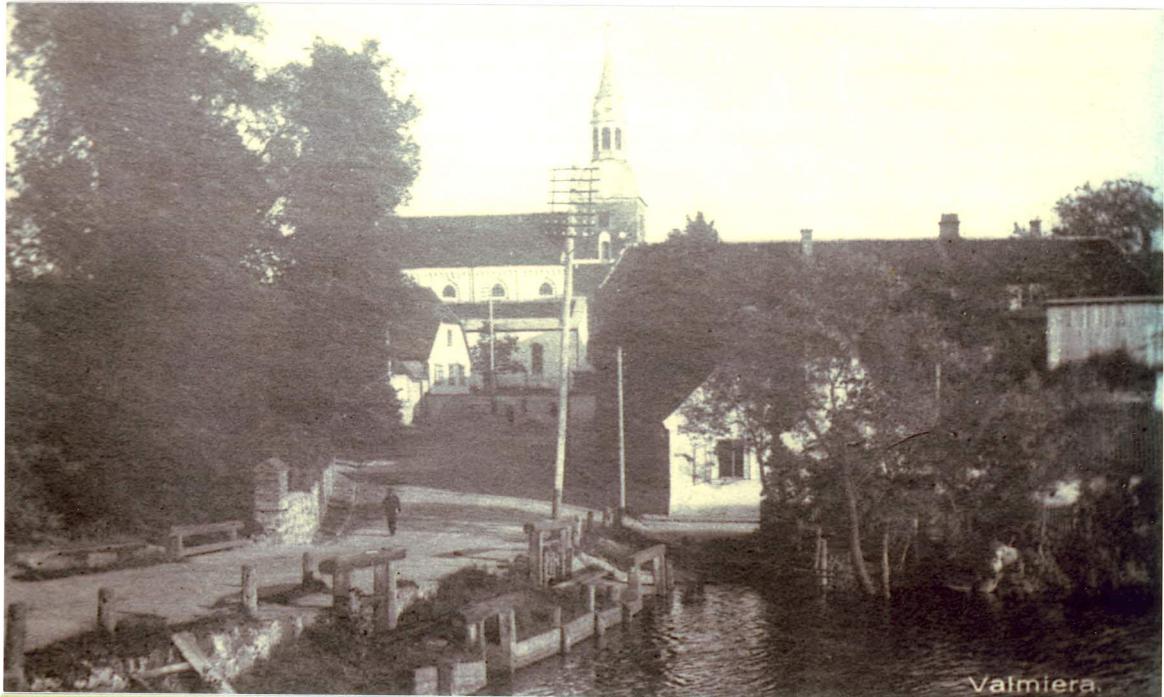
1928. gadā bibliotēka tiek pārvietota uz **Pēterpils ielu 3** (vēlāk - Lāčplēša, tad - Tērbatas iela) - uz **Valmieras latviešu biedrības namu**, vēlāko

Valmieras drāmas teātra veco namu, kurš nojaukts 1987.gadā.

Šeit Valmieras pilsētas bibliotēka atrodas no **1928. - 1932.gadam**.

¹⁶ LVVA, 1632.f., 3.apr., 720.lieta, 38.lp.

Valmiera.

Mani paziņas apgalvo, ka tas aps manis tākoties kā
dodas no pilsētas lejā uz tiltu. Var jau būt ka tā
tā ir, jo pirmo gadu es arvien nēmu grāmatas
no pilsētas lajība vārā (tas nams tur augšā pa
kreisi.) Bet šo tādīz nosīgus bez manas ziņas.
Tomēr nevar liegt ka kartiņa ir ļoti labi izdevusies.

veģes-

Jūlijs.

Valmierā 28/VIII

1930.

K

Mani paziņas apgalvo, ka tas esot mans stāvs, kas dodas no pilsētas lejā uz tiltu.
Var jau būt ka tā ir, jo pirmo gadu es arvien nēmu grāmatas no pilsētas lasītavas
(tas nams tur augšā pa kreisi). Bet tas tad ir noticis bez manas ziņas.
Tomēr nevar liegt, ka kartiņa ir ļoti labi izdevusies.

Valmierā, 28/VIII,

1930.

Jūlijs [Balodis]¹

¹ Dzejnieka Rietekļa rakstīta pastkarte

Projektējot Valmieras Piensaimnieku savienības jauno namu, tā otrajā stāvā telpas tiek paredzētas bibliotēkai.

Uz Piensaimnieku savienības namu Rīgas ielā 41 b

(tagad - Rīgas iela 27)

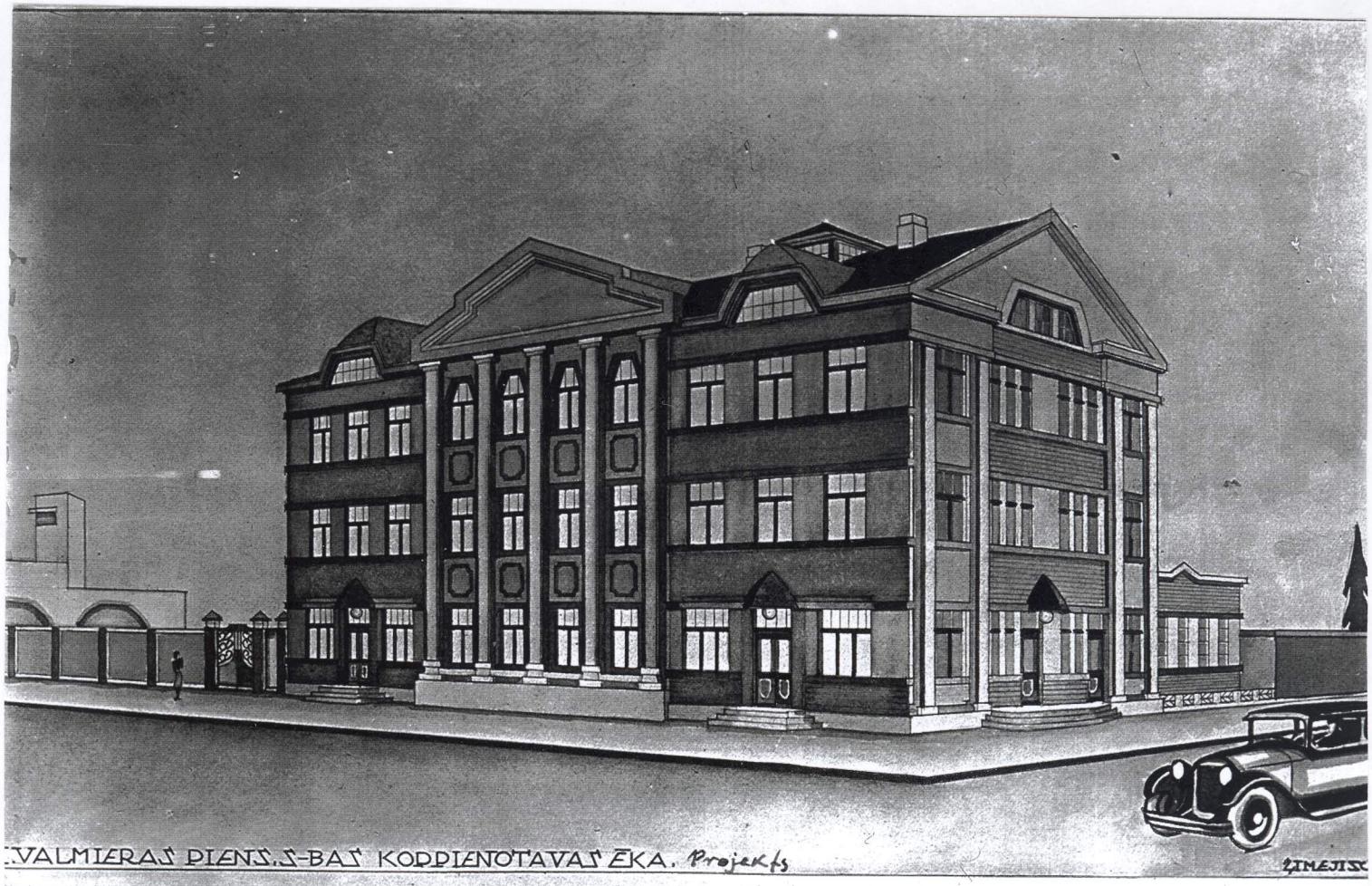
Valmieras pils. bibliotēka tiek pārvietota 1932.g. novembrī.

Bibliotēka atvērta darbdienās no 15 -20 (izņemot pirmdienas) un svētdienās no 13 -16. Grāmatas izsniedz uz mājām uz 14 dienām.

Bibliotēkā ir hronoloģiskais (inventārs), autora (alfabētiskais) un sistemātiskais (pēc saturā) katalogs.

Bibliotēkas pārzinis Kārlis Voldiņš.
Bibliotēkas ieks̄skats ap 1933 g.

VALMIERA'S PIENS-S-BĀS KOPDZIENOTAVAS ŠKA. Projekts

ZIMEJIS

Valmiera. Piensaimnieku S-ba.

2. Valmieras pilsētas bibliotēka;
 Dibināta 1919.gadā;
 Bibliotēku uztur Valmieras apriņķa tautas izglītības nodaļa;
 [Par budžetu precīzu ziņu nav, jo] Valmieras apriņķa budžets ir
 apstiprināšanā Rīgā, kādēļ tas pašlaik nav zināms;
 Bibliotēkā 4 darbnieki.

Grāmatu skaits	Zinātniskā literatūra	Dailliteratūra	Kopā
Latviešu val.	3530	9302	12 832
Vācu val.	176	3845	4091
Krievu val.	1481	2960	4441
Citās val.	236	1150	1389
Pavisam	5426	17 257	22 683

1939.g. – 1281 lasītājs;

1940.g. - 1281 lasītājs.

[Paraksts]: K. Grasmanis, *bibliotēcas*
pār2.

Avots: LNB, Reto grāmatu un rokrakstu nodaļas fonds Nr.164, Nr.488 (1941. gads,
 vācu okupācijas laiks).

Cien. L.Danielas kundzei – daži izraksti no arhīviem par Valmieras bibliotēku.

1. Izraksts no “LPSR Masu bibliotēku tīkla /Pēc 1941.g. 15.-30.aprīļa reģistrācijas un citiem ITK Bibliotēku daļas dokumentiem/”

Valmieras aprīķis (parcēzētas 53 bibliotēkas)

Bibliotēkas nosaukums	Telpas m ²	Vadītājs	Sējumi	Abonēti periodiskie izd.	Lasītava
Valmieras aprīķis	-	J.Fokrots	-	-	Ir

Avots: LVA, 701.f., 1.apr., 29.l., 24.lp.

Šajā periodā daudz ziedoju mu bibliotēkai. 1938.g. martā bij. pilsētas sekretārs Edmunds Radziņš bez maksas nodod bibliotēkai 80 dažādu nosaukumu grāmatas un žurnālus, Valmieras pilsētas vecākais J.Ruģēns nosūtījis bibliotēkai 1939.g. žurnālus "Atpūta", u.c. Valsts papīru spiestuves un naudas kaltuves dāvinājums ir "Latvju raksti".

1940.gadā pilsētas bibliotēkai tiek pievienotas likvidētā 8.Valmieras aizsargu pulka štāba bibliotēkas grāmatas, arī daļa no likvidētās Valmieras latviešu biedrības bibliotēkas grāmatām.

1941.g. augustā tiek saņemta vācu armijas propogandas nodaļas pavēle izņemt no apgrozības visas grāmatas un rakstus, kas ietilpst "nevēlamās literatūras" kategorijā.(Vēlāk, varām atkal mainoties, šis process turpinās.)

Ar 1942.g.1.janvāri Valmieras pilsētas bibliotēka tiek nodota Valmieras pilsētas valdes pārzināšanā. Līdzekļi bibliotēkas uzturēšanai un darbinieku algošanai ir uzņemti apriņķa budžetā, bet šo līdzekļu izprasīšana un norēķināšanās kārtojama caur pilsētas valdi. Jaunu grāmatu iegādei piešķirtie līdzekļi ir minimāli, piem., 1941.g. izdevumi sadalās šādi:
grāmatu iegādei izdots 103,52
inventāra iegādei 18,18

kancelejas un saimnieciskie izdevumi 424,71

darba algām 2212,47 reihsmarkas.

1943.gadā Valmieras pilsētas bibliotēka tiek ieskaitīta to bibliotēku skaitā, kam caur attiecīgām grāmatnīcām pienākas saņemt no visiem jaunizdevumiem pa eksemplāram. Tā kā šīs bibliotēkas tiek uzskatītas par tautas bibliotēkām ar noteiktu lasītāju sastāvu, tad nelielā eksemplāru skaitā izdotā zinātniskā literatūra, kā arī speciāli arodnieciski raksti un skolas grāmatas minētajām bibliotēkām netiek nodotas. Nemot vērā, ka starp šīm bibliotēkām ir dažas pilsētu bibliotēkas ar citu lasītāju sastāvu, kā, piem, Valmieras pils. bibliotēka, apgāds "Latvju Grāmata" ir ar mieru šo literatūru, kas uzrādīta laikraksta "Latvju Grāmatnieks" bibliogrāfiskajā daļā, izsūtīt Valmieras bibliotēkai. Bibliotēkai šī satura grāmatas jāpieprasa katrā gadījumā atsevišķi.

Kara laikā uzlauztas bibliotēkas durvis, iespējama fonda izlaupīšana, kā arī pēc padomju varas nodibināšanās netiek atgrieztas daudzas no bibliotēkas grāmatām. Rezultātā uz 1945.gada 5.jūliju, kad izdarīta pirmā Valmieras

bibliotēkas pārbaude un sastādīts akts, bibliotēkas grāmatu fonds ir 24846 vienības.

1945.gadā bibliotēka kopumā aizņem 3 istabas - abonements, darba istaba, un vienā istabā ierīkots arhīvs no apgrozības izņemtām un nolietotām grāmatām. Lasītavai nav atsevišķas telpas, periodiskos izdevumus lasa turpat abonementā. Žurnāli un laikraksti ir uz letes un viegli pārskatāmi. Telpas vidū novietots reklāmu stabs, aplāts vēlēšanu lozungiem un plakātiem. Jaunākās politiska rakstura grāmatas un vēlēšanu literatūra novietota stendā.

1946.g. bibliotēkā ir arī bērnu nodaļa, kurai atsevišķas telpas nav. Bibliotēka grāmatas saņem no VAPP bibliotēku kolektora un grāmatnīcas. Sākot ar 1947.g. 1.01., ieviesta grāmatu klasifikācija pēc Tropovska metodes.

1946.g. bibliotēkas pārbaudes aktā tiek konstatēts, ka nepieciešams palielināt bibliotēkas sabiedrisko aktivitāti. Tas arī tiek darīts - bibliotēka aktīvi piedalās visās sabiedriskās un politiskās kampaņās, vēlēšanu, sējas darbu, ražas novākšanas pasākumos, kā arī piedalās ar grāmatu stendiem un grāmatu izstādēm visos ievērojamākajos atceres gadījumos, valsts svētkos, valsts darbinieku nu rakstnieku atceres dienās. Tieki dibinātas ceļojošās bibliotēkas (1949.g. tādas ir 7). Bibliotēka gatavo albūmus, katru mēnesi izdod sienas avīzi, utt.

Ar 1949.gadu Valmieras aprīņķa bibliotēka darbojas kā metodiskais centrs, katru mēnesi vada pagastu bibliotekāru praktiskās nodarbības Kultūras un izglītības darbinieku semināros, kā arī izbrauc uz pagastu bibliotēkām sniegt palīdzību uz vietas.

50. gadu vidū sāk samazināties grāmatu izsniegums un lasītāju skaits.

Izsniegums:

1953.g.	89008
1955.g.	81421

Lasītāju skaits:

1953.g.	2215
1955.g.	2039

Par cēloni tam tiek norādīta lielā novēlošanās, ar kādu bibliotēka saņem grāmatas, un niecīgais finansējums.

Ar katru gadu pieaug starpbibliotēku abonamenta izmantošanas rādītāji :
1951.g. no SBA saņemtas 24 grāmatas,

1955.g.	47 grāmatas,
1960.g.	98 grāmatas,
1970.g.	279 grāmatas.

Kopš 1970.gada oktobra mēneša Valmieras rajona bibliotēkā strādā bibliogrāfs, līdz ar to uzlabojas bibliogrāfiskais darbs, bibliotēka veidojas par rajona bibliogrāfiskās informācijas centru.

1975./ 76. gadā bibliotēka sāk pāreju uz centralizēto bibliotēku sistēmu: ar 1975.g. 1.jūliju rajona bibliotēka iekļaujas centralizēto rajonu sistēmā, bet tikai daļēji, jo telpu trūkuma dēļ grāmatas centralizēti visam rajonam sāk apstrādāt tikai 1976. gadā. 1975.gada 3. ceturksnī pie centrālās bibliotēkas komplektēšanas nodaļas izveido komplektēšanas padomi, kuras sastāvā ietilpst visu rajona bibliotēku vadītāji un attiecīgie centrālās bibliotēkas darbinieki; grāmatas tiek komplektētas pēc izdevniecību tematiskajiem plāniem.

Pakāpeniski beidz darboties pārvietojamās bibliotēkas (pēdējā 1975.g. vēl darbojas Valmieras pansionātā), jo tās sevi darbā nav attaisnojušas, tāpēc likvidētas.

Valmieras rajona centralizētās bibliotēku sistēmas ietvaros darbojas 35 bibliotēkas, tajā skaitā 28 ciemu , 3 bērnu, 3 pilsētu un 1 pilsētciemata bibliotēka. Valmieras rajona centrālā bibliotēka šajā sistēmā ieņem centrālo vietu un ir metodiskā darba centrs rajonā.

Vienotais grāmatu fonds no 1977.g. pieejams visiem rajona lasītājiem. 1977.gadā ieviesta atsevišķa summārā uzskaite katrai bibliotēkai - filiālei.

Skaitliskie rādītāji:

Lasītāju skaits	Izsniegums
1976.g. 3469	1976.g. 128136
1980.g. 3749 (+ 280)	1980.g. 147427 (+19291)

VALMIERAS Fonds 62 615 eks.
CENTRĀLĀ
BIBLIOTĒKA

	Lietotāju skaits	Izsniegums	Apmeklējums	
1995.g.	3181	148 028	25 611	9x
1996.g.	3613 (+432)	195 645 (+47 617)	32 672 (+7 061)	9x
1997.g.	4359 (+748)	254 032 (+58 387)	42 989 (+10 317)	10x
1998.g.	4971 (+612)	328 264 (+74 232)	59 100 (+16 111)	12x

Pašreizējā bibliotēkas ēka Rīgas (tolaik - Lēpina) ielā 18
tieka celta piecdesmito gadu beigās.

Jaunajā ēkā Valmieras rajona bibliotēka iekārtojas 1960.g.
beigās (novembrī). Bibliotēka saņem lasītavas telpu un
pāriet uz atklāto pieeju fondiem.

**1996. gada 2. jūnijā akcijas “Mana siena” ietvaros top “Tauriņu sienas” .
“Bibliotēkas māja Rīgas ielā, uz tās bērnu daiļrade – tāda jauka “torte”
veidojas „, - tā šo pasākumu - sienas noklāšanu ar apgleznotām flīzītēm -
raksturo akcijas organizators Jānis Baltauss.¹
Tauriņus (to pavisam ir 103) zīmējuši 84 Valmieras, Kocēnu un Kauguru skolu
audzēkņi.**

**1998. gada vasarā mainās bibliotēkas izskats – top mākslinieka Alfrēda
Lapetrova veidots sienas gleznojums – norāde uz bibliotēku; iekštelpās tiek
veikts remonts, kura rezultātā (mākslinieku Birutas un Jāņa Jansonu dizaina
konsultācijas, Rībes (Dānija) apgabala bibliotekāru dāvinātās mēbeles)
bibliotēkas telpas kļūst gaišākas, vizuāli plašākas.**

**1999. gads
Valmieras centrālā bibliotēka,
Rīgas iela 18**

¹ Liesma. –1996. – 4. maijs. - 5.lpp.

1997. gada februārī Valmieras centrālā bibliotēka sāk darbu ar IIS ALISE – sākas bibliotēkas automatizācijas process.

Ar 1998. gadu tiek veidots visu rajona tautas bibliotēku elektroniskais kopkatalogs. Sadarbība ar Latvijas Bibliogrāfijas institūtu - avīžu un žurnālu rakstu analītisko aprakstu apmaiņa. Novadpētniecības datu bāzes veidošana elektroniskajā formā.

1998. gadā sākta sadarbība ar Vidzemes augstskolu; šīs sadarbības rezultātā Cēsu ielā 4 tapis informācijas centrs, kura bāzi veido Vidzemes augstskolas bibliotēka, Britu centra bibliotēka un Valmieras centrālās bibliotēkas lasītava.

1998. gada vasarā tiek veikta un pabeigta visa Valmieras centrālās bibliotēkas lasītavas fonda retrospektīvā katalogizācija.

1999. gada maijā tiek izveidots interneta pieslēgums Valmieras centrālajai bibliotēkai Rīgas ielā 18.

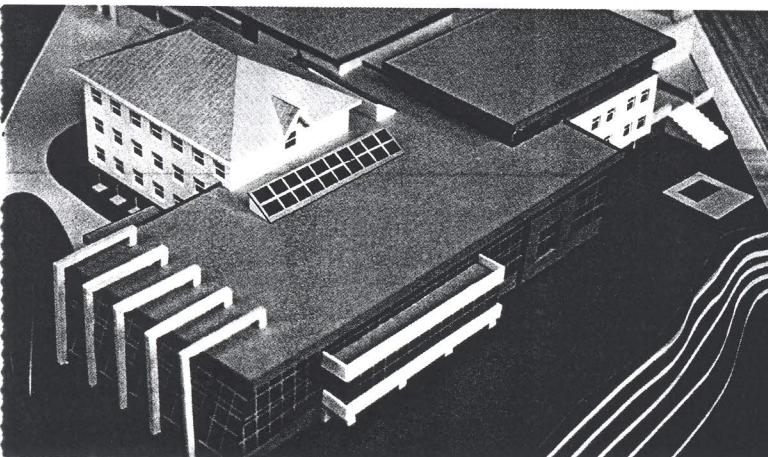
2000. gada maijā uz Cēsu ielu 4 pārceļas CB Komplektēšanas un apstrādes nodaļa.

2000. gadā Valmieras CB veidotais Valmieras raj. tautas bibliotēku elektroniskais kopkatalogs iekļaujas Latvijas virtuālajā bibliotēku kopkatalogā, kura uzturēšanu nodrošina IS ALISE.

Adrese : <http://gauja.vic.va.lv//alise/bibl.htm>

2000. gada 5. decembrī ViA bibliotēkas un Valmieras centrālās bibliotēkas datu bāzes tiek novietotas uz kopējā servera, izveidojot kopējo abu bibliotēku datortīklu.

JAUNS INTEGRĒTAS BIBLIOTĒKAS projekts Valmierā

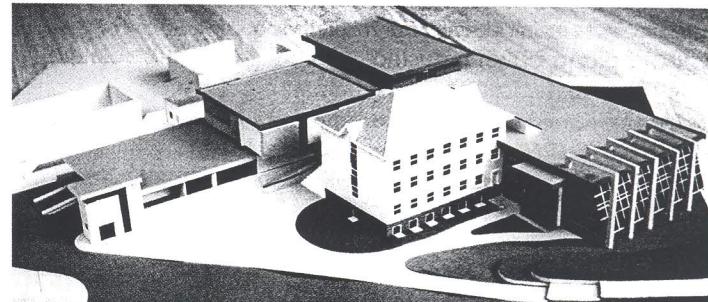
Nepieciešamību reorganizēt bibliotekāro apkalpošanu valmierieši bija sapratuši jau divdesmitā gadsimta deviņdesmito gadu vidū, jo vecā, padomju ideoloģijas veicinātā, nošķirtā bērnu, pusaudžu un pieaugušo bibliotēku sistēma neļauj racionāli izmantot resursus un neatbilst pasaulē vispārātītajai ģimenes bibliotēkas idejai.

Vidzemes augstskolas un Valmieras Centrālās bibliotēkas apvienošanas ideja radās 1998. gadā. Tika noslēgts Valmieras Centrālās bibliotēkas un Vidzemes augstskolas ilglaicīgs sadarbības līgums par studentu, pasniedzēju, Valmieras un Valmieras rajona iedzīvotāju bibliotekāro apkalpošanu. Namā, kas atrodas Cēsu ielā 4, kopīgu darbu uzsāka Vidzemes augstskolas bibliotēka, Valmieras Centrālās bibliotēkas mācību un uziņu literatūras lasītava un Valmieras Angļu valodas mācību centrs (Lielbritānijas padome). Izveidojās veiksmīga sadarbība, un 2000. gadā tika sākta integrētas bibliotēkas izveide. Pieredzi un atziņas varēja gūt jau esošajās apvienotajās bibliotēkās Sanhosē, Hernesandā, Helsingforss "Viki" informācijas centrā. Bibliotēku apvienošanu Valmierā īpaši ie-dvesmoja Hernesandas apvienotās bibliotēkas vīzija: "Mēs gribam radīt bibliotēku nākotnei, kas darbosies kā saikne starp universitāti un pilsētu, starp vietējo sabiedrību un akadēmisko pasauli. Pasaule, kuru raksturo izglītība mūža garumā, apvienotie bibliotēku resursi dos pilsētas iedzīvotājiem, studentiem un pētniekiem augstas kvalitātes pakalpojumu. Integrēta mediju kolekcija tiks piedāvāta jaunos un interesantos veidos atbilstoši katram vajadzībām un sagatavotības pakāpei. Mēs gribam piedāvāt stimulējošu mācību vidi, bagātu mediju klāstu un profesionālu palīdzību. Vienu apvienota bibliotēka – visiem interesentiem. Tajā būs kuras telpas pārdomām, zonas diskusijām un izklaidei. Būs aktivitātes dažādu vecumu cilvēkiem, sākot ar bērniem, kas balstītas uz jaunām ziņāšanām par mācīšanās procesu, radošu pieeju, jaunām tehnoloģijām."

Latvijā vienotas valsts bibliotēku politikas izstrādes un realizācijas kārtību nosaka 1998. gadā pieņemtais Latvijas Bibliotēku likums. Tas paredz Eiropas standartiem atbilstošu Latvijas bibliotēku bibliotekāro pakalpojumu kvalitāti. Nacionālās programmas "Kultūra" apakšprogramma "Bibliotēkas" paredz, kā Latvijas bibliotēkas līdz 2010. gadam attīstīs savas tradicionālās pamatfunkcijas, ieviesīs jaunus pakalpojumu veidus un nodrošinās informācijas resursu pieejamību. Savukārt nacionālajā programmā "Informātika" minēts, ka bibliotēkām jāuzņemas galvenā loma universālā informācijas pakalpojuma nodrošināšanā valstī. Daudzviet Latvijā tiek domāts par to, kā pārveidot

bibliotēkas, bet Valmierā, kā uzskata paši valmierieši, mājo "pilsētas domāšanas veids – bibliotēka". Kopš 2001. gada pavasara Valmierā visvairāk tiek runāts par integrētās bibliotēkas ēkas rekonstrukciju, par telpām jaunajam saturam.

Pēc atklāta projektu konkursa pašreiz tiek izstrādāts nama Cēsu ielā 4 rekonstrukcijas tehniskais projekts. Ir paredzēts, ka arī turpmāk šajā ēkā būs māviena Vidzemes augstskolai un apvienotajai Vidzemes augstskolas un Valmieras Centrālajai bibliotēkai. Vienotā, daudzfunkcionālā bibliotēkā iekļausies abas administratīvi patstāvīgās bibliotēkas un Valmieras Bērnu bibliotēka. Bibliotēkas apmeklētāju zonu veidos divas lieltelpas pirmajā un otrajā stāvā un no tām pieejamās lasītavu telpas. Pirmajā stāvā paredzēts izvietot aktuālās periodikas lasītavu, dailliteratūras nodaļu, bērnu bibliotēku ar pasaku istabu un trīs izolētas lasītavas. Otrajā stāvā atradīsies vispārīgās uziņu literatūras nodaļa, nozaru literatūras nodaļa, zinātniskās periodikas lasītava, datorlasītava,

grupu lasītavas, individuālās lasītavas un multimediju centrs. Bibliotēkas brīvpiejas fondā plānots izvietot 93000 vienību un 120 nosaukumu preses izdevumu. Izolētās, klusās telpās paredzētas 180 lasītāju vietas, bet 75 lasītājiem vietas ieplānotas lasītāju apkalpošanas zālēs, labi apgaismotās vietās, izkārtotas mazās grupījās vai pa vienai, lai radītu darba vietas izvēles iespējas. Lasītāju apkalpošanas letes un darbinieku darba vietu izvietojums nodrošinās maksimālu telpu pārredzamību un ļaus neuzkrītoši kontrolēt tajās notiekošo. Tā kā datorlasītava būs pieejama gan no bibliotēkas, gan vestibila, to varēs lietot neatkarīgi no bibliotēkas darba laika. Darbinieku darba telpu grupa tiks izvietota esošajā ēkas korpusā, bet būs tieši funkcionāli saistīta ar lasītāju apkalpošanas telpām. Grāmatu un periodikas krātuve paredzēta pagrabstāvā, mobilajās plauktu sistēmās varēs novietot 60000 vienību. Ārpus kontroles zonas ir ieplānotas brīvi pieejamas datorapmācības klases un auditorija. Pilsētas konferenču zāle ar palīgtelpām tiek projektēta brīvstāvošā korpusā, tā tiks izmantota gan kā augstskolas lekciju zāle, gan kā bibliotēkas vai pilsētas organizētu pasākumu norises vieta. Pie bibliotēkas galvenās ieejas un lasītāju apkalpošanas zonā tiks iebūvēti pasažieru lifti, bet kontroles zonā grāmatu pārvietošanai – kravas lifts. Gan lasītāju darba vietām, gan grāmatu plauktiem ir paredzēts tiešais apgaismojums un telpās plānots uzturēt atbilstošu mikroklimatu. Bibliotēkas telpu funkcionālajā iekārtojumā paredzēts izmantot bibliotēku specializētās iekārtas un mēbeles.

Valmieras bibliotēku darbinieku, Vidzemes augstskolas, Valmieras domes un visas pilsētas sabiedrības mērķtiecīgā rīcībā vieš cerību, ka tuvākajā nākotnē arī mūsu valstī tiks ieviests Eiropas standartiem atbilstošs bibliotēkas modelis. ©

Laimonis Šmits, arhitekts

Ilustratīvais materiāls no autora arhīva